

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021-11-11 Nr. K2-13
Vilnius

Posėdis įvyko 2021-11-11.

Posėdžio pirmininkė Aurelija Gabrielė Maldutytė.

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Vita Baliukevičienė - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vedėja, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vyresnioji patarėja, Šarūnas Orlavičius – Valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėjas.

Profesinių sąjungų atstovai: Miglė Wantens – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ atstovė, Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Darbo, socialinės politikos ir žmogiškų išteklių komiteto pirmininkė, Aušra Žliobaitė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus vedėja, Jūratė Radzevičienė - Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų advokatė, Agnė Ribašauskienė - Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė.

Kiti asmenys: Kristina Stepanova – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos ir vaiko teisių apsaugos grupės vadovė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento ekspertė.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso Nr. XII-2603 52 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-210 (2)

2. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-784

3. Dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonės dėl Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-845 siūlomo teisinio reguliavimo.

4. Dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonės pateikimo dėl Darbo kodekso 112 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-843 siūlomo teisinio reguliavimo.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Aurelija Maldutytė komisijos narius informavo, kad šios dienos posėdyje bus svarstomi keturi klausimai.

Komisijos nariai pritarė posėdžio darbotvarkei.

1. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos darbo kodekso Nr. XII-2603 52 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-210 (2).

Aurelija Maldutytė informavo komisijos dalyvius, kad yra siūloma pakeisti Darbo kodekso 52 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu dirbdamas nuotoliniu būdu darbuotojas patiria papildomų išlaidų, susijusių su jo darbu, darbo priemonių įsigijimu, įsirengimu ir naudojimu, jos privalo būti

kompensuotos. ~~Kompensacijos dydį ir jos mokėjimo sąlygas darbo sutarties šalys nustato susitarimu.~~ **Kompensacijos dydį ir jos mokėjimo sąlygas darbdavys privalo suderinti su darbuotoju ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo nuotolinio darbo pradžios. Kompensacija negali būti įskaiciuota į darbuotojo darbo užmokestį.**“

Pasiūlė nepritarti Darbo kodekso 52 straipsnio 4 dalies keitimui, kadangi jis yra perteklinis.

Rūta Juršaitė informavo apie Vyriausybės poziciją šiuo klausimu – nuostatos yra perteklinės. Priminė, kad darbuotojui reikia kreiptis į Darbo ginčų komisiją, jeigu jo patiriamos papildomos išlaidos nėra kompensuojamos.

Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė pritarė, kad nuostatos yra perteklinės.

Evelina Šilinytė informavo apie Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos poziciją šiuo klausimu – pritaria Darbo kodekso 52 straipsnio 4 dalies keitimui.

Miglė Wantens kalbėjo, kad Darbo kodekso 52 straipsnio 4 dalies keitimas nereikalingas, kadangi pakanka šiuo metu esančio reglamentavimo,

NUTARTA. Fiksuoti skirtingas socialinių partnerių nuomones dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso Nr. XII-2603 52 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-210 (2):

- Vyriausybės, darbdavių ir Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ atstovai nepritaria įstatymo projektui, kadangi siūlomos nuostatos yra perteklinės;
- Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos atstovai pritaria įstatymo projektui.

2. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo Įstatymo projektas Nr. XIVP-784.

Aurelija Maldutytė informavo komisijos dalyvius, kad yra siūloma pakeisti Darbo kodekso 138 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Darbuotojams, auginantiems neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų arba du vaikus iki ~~dvylikos~~ **šešiolikos** metų, suteikiama viena papildoma poilsio diena per mėnesį (arba sutrumpinamas darbo laikas dviem valandomis per savaitę), o auginantiems tris ir daugiau vaikų iki ~~dvylikos~~ **šešiolikos** metų, – dvi dienos per mėnesį (arba sutrumpinamas darbo laikas keturiomis valandomis per savaitę), mokant darbuotojui jo vidutinį darbo užmokestį. Darbuotojų, dirbančių ilgesnėmis negu aštuonios darbo valandos pamainomis, prašymu šis papildomas poilsio laikas gali būti sumuojamas kas trys mėnesiai.“

Pakomentavo, kad verslo atstovai siūlo nekeisti šiuo metu esančio reglamentavimo.

Evelina Šilinytė paprašė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iki lapkričio 16 d. vyksiančio Darbo santykių komisijos posėdžio surinkti ir pateikti duomenis, kokiam skaičiui darbuotojų būtų taikoma („iki 12 metų“ ir „iki 16 metų“).

Rūta Juršaitė kalbėjo, kad tokiam užklausimui įvykdyti reikia laiko. Informavo, kad Vyriausybė yra pateikusi išvadą ir pasiūliusi kompromisinį variantą (1 vaikas – papildoma diena kas 3 mėn.; neįgalus vaikas – 2 papildomos dienos per mėnesį). Taip pat informavo, kad Lietuvos pramonininkų ir Lietuvos verslo konfederacija yra pateikusi skaičiavimus, kurie yra įkelti į TAIS. Skaičiai yra labai dideli. Atkreipė dėmesį, kad tikslių skaičių šiuo metu neturi. Tačiau mano, jog, jeigu yra tokie siūlymai, tai tam yra poreikis. Pateikė pavyzdį, kad kitose šalyse, pvz., trumpinamas darbo laikas. Priminė, kad buvo prašoma dviejų išvadų. Vieną turi pateikti Vyriausybė, o kitą – Trišalė taryba.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad dalinami darbdavių pinigai, o juos reikia uždirbti. Mano, kad tokius dalykus turi skatinti Vyriausybė, o ne darbdaviai. Kalbėjo, kad tie, kas augina du vaikus, turi 12 „mamadienių“ per metus.

Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė kalbėjo, kad Lietuvos pramoninkų konfederacija yra atsiuntusi raštus šiuo klausimu. Nepritaria įstatymo projektui, kadangi tai būtų papildoma finansinė našta darbdaviui. Tai turi būti finansuojama valstybės lėšomis. Mano, kad siūlymas skubotas.

Dalia Jakutavičė kalbėjo, kad poreikis yra. Mano, kad daug ką dėl papildomų poilsio dienų galima sutarti kolektyvinėse sutartyse.

Aurelija Maldutytė pritarė Dalios Jakutavičės nuomonei, kad dėl daugelio dalykų galima sutarti kolektyvinėse sutartyse. Sutinka, kad reikia derinti ir darbo, ir šeimos įsipareigojimus, tačiau papildomos dienos kainuoja verslui. Pasiūlė šio posėdžio metu sprendimo dėl šio klausimo nepriimti, klausimą pakartotinai svarstyti lapkričio 16 d. Darbo santykių komisijos posėdyje, kai bus gauta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengta statistika.

NUTARTA. Fiksuoti skirtingas socialinių partnerių nuomones dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo Įstatymo projekto Nr. XIVP-784:

- darbdavių atstovai nepritaria įstatymo projektui;
- Vyriausybės atstovai siūlo tobulinti įstatymo projektą ir siūlo alternatyvų variantą, kurį pateikė 2021-11-11 Lietuvos Respublikos Vyriausybei išvados projektu;
- profesinių sąjungų atstovai savo nuomonę dėl įstatymo projekto pateiks 2021-11-16 Darbo santykių komisijos posėdžio metu.

3. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonė dėl Vaiko teisių Apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-845 siūlomo teisinio reguliavimo.

Aurelija Maldutytė informavo komisijos dalyvius, kad yra siūloma papildyti 18 Vaiko teisių Apsaugos pagrindų įstatymo straipsnį 4 dalimi:

„4. Valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, jeigu juose patvirtinta ne mažiau kaip 100 valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ar valstybės pinigų fondų, pareigybių, turi būti įrengti vaikų valandinės priežiūros kambariai. Kitoms įstaigoms, organizacijoms ir įmonėms rekomenduojama įrengti tokius kambarius pagal poreikį. Minimalius reikalavimus vaikų valandinės priežiūros kambariui nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.“

Aurelija Maldutytė paklausė, kokia Vyriausybės atstovų nuomonė šiuo klausimu.

Rūta Juršaitė informavo, kad projektui buvo pritarta.

Kristina Stepanova patikslino, kad projektui pritarta, tačiau siūlomą nuostatą reikėtų perkelti į Šeimos stiprinimo įstatymą, kadangi vaikų valandinės priežiūros kambariai – tai nėra su vaiko teisių įgyvendinimu ir (ar) apsauga susijusi priemonė; taip pat, vaikų valandinės priežiūros kambariai nėra susiję su vaiko teisės į laisvalaikį ir poilsį užtikrinimu (nes tai nėra laisvas vaiko laisvalaikio ar kitos, jam įdomios veiklos pasirinkimas), o darbo ir šeimos derinimas (padedama tinkamai rūpintis vaikais) – todėl reguliavimas turėtų būti nustatomas ne Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 18 str. 4 dalimi, bet Šeimos stiprinimo įstatymo 6 straipsnis atitinkamai būtų papildytas nauju punktu.

Aurelija Maldutytė mano, kad niekas neprieštarautų dėl nuostatos perkėlimo į kitą teisės aktą.

Miglė Wantens mano, kad priežiūros kambario įrengimas turėtų būti siejamas su vaikų, o ne su dirbančiųjų skaičiumi. Pritarė, kad nuostata turėtų būti kitame įstatyme.

Aurelija Maldutytė sutiko su Miglės Wantens nuomone, tačiau pakomentavo, ar Duomenų apsaugos įstatymas leistų darbdaviui rinkti tokius duomenis.

Rūta Juršaitė priminė, kad Lietuvos įmonės skirstomos pagal tai, koks darbuotojų skaičius yra įmonėje. Kalbėjo, kad Vyriausybėje yra įrengtas vaiko priežiūros kambarys. Kambarys buvo paklausus, kol nebuvo nuotolinio darbo. Su vaikais būdavo vienas iš vaikus atvedusių į kambarį tėvų.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad idėjai neprieštarauja, o kokiam įstatyme turi būti nuostata – technikos dalykas. Pasiūlė įrašyti, kad vaiko priežiūros kambariai gali būti steigiami, įvertinus poreikį.

Dalia Jakutavičė pritarė Evelinos Šilinytės nuomonei.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad valstybės finansai turi būti efektyviai tvarkomi. Paklausė, kur ras specialistų, kurie dirbtų vaikų priežiūros kambariuose.

Kristina Stepanova priminė, kad vaikų priežiūra nėra ugdomas.

Vita Baliukevičienė kalbėjo, kad nurodyta, jog reikia turėti vaikų priežiūros kambarį, tačiau nenurodyta, kad turi būti prižiūrintis asmuo. Priminė, kad anksčiau nuostata buvo siūloma įkelti į Darbo kodeksą.

Aurelija Maldutytė atkreipė dėmesį, kad vis dažniau praktikuojamas hibridinis darbas, todėl ar reikia įstaigai vaiko priežiūros kambario. Mano, kad nereikia rašyti darbuotojų skaičiaus. Mano, kad iš to bus daugiau žalos, nei naudos. Nepritaria, kad vaiko priežiūros kambariai privalomi, kai yra 100 darbuotojų. Paklausė, ar nebus tai, kad prižiūrintis asmuo privalės turėti pedagoginį išsilavinimą.

Dalia Jakutavičė nesutinka, kad nuostata būtų įkelta į Darbo kodeksą. Mano, kad reikėtų paklausti mamų, kurios naudojami vaiko priežiūros kambariu, nuomonės. Kalbėjo, kad tėvai naudotųsi vaiko kambariu keletą valandų, o ne visą darbo dieną. Taip pat priminė, kad nėra daug kabinetų, kuriuose dirbtų vienas darbuotojas.

Miglė Wantens nesutinka, kad nuostata būtų įkelta į Darbo kodeksą, kadangi nuostata yra taikoma daugiau valstybės tarnybos įstaigoms.

Aurelija Maldutytė priminė, kad ateityje planuojama apjungti Darbo kodeksą ir Valstybės tarnybos įstatymą.

Evelina Šilinytė pasiūlė įrašyti, kad vaiko priežiūros kambariai gali būti steigiami, įvertinus poreikį.

Aurelija Maldutytė pritarė Evelinos Šilinytės pasiūlymui. Pasiūlė formuluoti sprendimą – darbdavių ir profesinių sąjungų atstovai sutinka, kad projekte siūlomas nustatyti reguliavimas būtų nustatomas ne Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 18 str. 4 dalimi, bet Šeimos stiprinimo įstatymo 6 straipsnis atitinkamai būtų papildytas nauju punktu; taip pat siūlo įrašyti, kad vaiko priežiūros kambariai gali būti steigiami, esant poreikiui.

Rūta Juršaitė paprašė leisti šio posėdžio metu susilaikyti Vyriausybės atstovams dėl nuomonės pateikimo šiuo klausimu.

NUTARTA:

1. Darbdaviai ir profesinės sąjungos pritarė Vyriausybės atstovų išsakytam siūlymui, kad šiame projekte siūlomas nustatyti reguliavimas būtų nustatomas ne Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 18 str. 4 dalimi, bet Šeimos stiprinimo įstatymo 6 straipsnis atitinkamai būtų papildytas nauju punktu.

2. Darbdavių ir profesinių sąjungų atstovai siūlo tikslinti formuluotę:

„Valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, jeigu juose patvirtinta ne mažiau kaip 100 valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ar valstybės pinigų fondų, pareigybių, įvertinus poreikį, turi gali būti įrengti vaikų valandinės priežiūros kambariai. Kitoms įstaigoms, organizacijoms ir įmonėms rekomenduojama įrengti tokius kambarius pagal poreikį. Minimalius reikalavimus vaikų valandinės priežiūros kambariui nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.“

3. Vyriausybės atstovai (SADM) savo galutinę poziciją dėl formuluotės patikslinimo

pateiks 2021-11-16 DSK posėdyje.

4. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos nuomonės pateikimas dėl Darbo kodekso 112 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-843 siūlomo teisinio reguliavimo.

Aurelija Maldutytė informavo komisijos dalyvius, kad yra siūloma pakeisti Darbo kodekso 112 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato sutrumpintas darbo laiko normas asmenims, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, ir šių darbų, profesijų ir pareigybių sąrašą, ir sutrumpintas darbo laiko normas darbuotojams, dirbantiems darbo aplinkoje, kurioje, įvertinus riziką, nustatyta, kad sveikatai kenksmingų veiksmų dydžiai viršija darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų leistinus dydžius (kiekius) ir techninėmis ar kitomis priemonėmis jų kiekio darbo aplinkoje sumažinti iki sveikatai nekenksmingų dydžių neįmanoma, ir jų darbo apmokėjimo tvarką. **Valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose ir organizacijose darbuotojams, kurie grįžta į darbą nepasibaigus atostogoms vaikui prižiūrėti, nustatoma sutrumpinta 32 valandų per savaitę darbo norma, mokant darbuotojui jo vidutinį darbo užmokestį. Ši sutrumpinta darbo norma taikoma vienam iš tėvų (įtėvių) ar globėjų jų pasirinkimu iki vaikui sukanka treji metai.**“

Rūta Juršaitė informavo apie Vyriausybės nuomonę – iš esmės pritariama, tačiau siūloma tikslinti formuluotę, atliekant redakcinio pobūdžio pakeitimus.

Evelina Šilinytė informavo, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija iš palaiko pasiūlymo principą ir pritarė dėl redakcinių pakeitimų.

Aurelija Maldutytė nurodė, kad nemažai mamų išsina dirbti tada, kai vaikui sukanka treji metai. Mano, kad nuostatą galima būtų taikyti, kai vaikui sukanka dveji metai, jeigu norima, kad mamos greičiau grįžtų į darbo rinką. Pabrėžė, kad valstybė irgi turi dirbti efektyviai. Paklausė, ar darbo užmokestis bus atitinkamas darbo krūviui. Kalbėjo, kas bus, jeigu bus priimtas naujas darbuotojas, bet jis prieš pradėdamas dirbti neinformuos, kad turi tokio amžiaus vaikų.

Rūta Juršaitė atkreipė dėmesį, kad didesnis skaičius moterų sutinka geriau likti namuose, nors ir nemokama. Priminė, kad Seimo Pirmininkė siūlė keturių darbo dienų savaitę. Paaikšino, kad darbuotojas dirbtų 32 val. per savaitę, o mokama būtų kaip už 40 val. Kalbėjo, kad darbdavys ieškodamas darbuotojo informuoja apie darbo sąlygas.

Vita Baliukevičienė pasakė, kad nuostata būtų taikoma apie 11 000 mamų.

Evelina Šilinytė paklausė, kas geriau, ar 11 000 tėvų laikyti namuose, ar leisti jiems grįžti į darbą dirbti 32 val. per savaitę.

Dalia Jakutavičė pritarė, kad būtų nustatoma sutrumpinta 32 valandų per savaitę darbo norma. Mano, jog verta pabandyti. Jeigu nepavyks, galima bus atšaukti.

Miglė Wantens paklausė, ar tėvai galės vėl grįžti vaiko priežiūros atostogų, jeigu to prireiktų. Reikia koreguoti Ligos ir motinystės įstatymą.

Rūta Juršaitė paaikšino, kad tėvai galės grįžti vaiko priežiūros atostogų (turi tokią teisę) ir vėl gaus išmoką iki vaikui sukaks dveji metai.

Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė kalbėjo, kad neprieštarauja Darbo kodekso 112 straipsnio 4 dalies keitimui, tačiau nuogąstavo, kad ateityje bus norima šią nuostatą taikyti ir privačiam sektoriui.

Evelina Šilinytė pasiūlė pritarti Darbo kodekso 112 straipsnio 4 dalies keitimui. Taip pat mano, kad galima būtų susitarti, kad socialiniai partneriai, pvz., 5 m. laikotarpyje nesiūlys, kad tokia nuostata būtų taikoma privačiam sektoriui.

Aurelija Maldutytė informavo, kad Lietuvos darbdavių konfederacija savo nuomonę dėl Darbo kodekso 112 straipsnio 4 dalies keitimo pateiks 2021-11-16 Darbo santykių komisijos posėdyje. Taip 2021-11-16 posėdžio metu informuos apie Asociacijos „Investuotojų forumas“ nuomonę šiuo klausimu.

Šarūnas Orłavičius pasiūlė pritarti Darbo kodekso 112 straipsnio 4 dalies keitimui, kad valstybės tarnyba būtų patrauklesnė.

NUTARTA:

1. Vyriausybės atstovai iš esmės pritaria Darbo kodekso 112 straipsnio 4 d. pakeitimui, tačiau siūlo tikslinti jo formuluotę, atliekant redakcinio pobūdžio pakeitimus, t.y. atsisakant žodžių „kurie grįžta į darbą nepasibaigus atostogoms vaikui prižiūrėti“ ir įrašant žodžius „kurie augina vaikus iki 3 metų“.

2. Profesinių sąjungų ir Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovai iš esmės pritaria Darbo kodekso 112 straipsnio 4 d pakeitimui.

3. Apie Lietuvos darbdavių konfederacijos ir Asociacijos „Investuotojų forumas“ nuomonę dėl Darbo kodekso 112 straipsnio 4 d pakeitimo Komisijos pirmininkė informuos 2021-11-16 Darbo santykių komisijos posėdžio metu.

Posėdžio pirmininkė

Aurelija Gabrielė Maldutytė

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė